

FRANCESC BERNAT I BALTRONS

Universitat de Barcelona
(francesc.bernat@gmail.com)

La frontera lingüística del català a l'Aragó segons Manuel Milà i Fontanals

Malgrat la vastitud de la seva obra, Milà i Fontanals deixà un bon nombre de materials inèdits en morir que, en general, no han estat encara prou estudiats. Aquests papers particulars, dipositats actualment a la Biblioteca Menéndez y Pelayo de Santander, estan formats pels apunts i notes que el nostre autor anà recollint al llarg de la seva vida sobre diversos aspectes de la lingüística i la literatura romàniques, disciplines en les quals excel·lí a formar una de les obres cabdals de la filologia peninsular.

Una part d'aquests papers, numerats i classificats pel propi Milà, són unes quartilles en què el nostre autor va recollir una gran quantitat de dades sobre tots els dialectes catalans. Tot aquest conjunt de notes haurien estat la base per a la continuació d'un projecte que Milà deixà inacabat. Ens referim a la descripció del català parlat contemporani que el nostre autor havia iniciat en publicar els *Estudios de lengua catalana* (1875), on Milà descrivia el barceloní. Aquest projecte, al seu torn, havia de ser el punt de partida d'una gramàtica històrica del català que, segons Milà, no es podia iniciar sense conèixer abans la realitat del català parlat arreu de la seva geografia. Les notes milanianes, però, no només són interessants pel fet de ser la descripció general sistemàtica més antiga sobre els dialectes catalans que coneixem sinó sobretot perquè és la primera que està plantejada des d'un punt de vista científic i no prescriptiu.

Tot i que fins ara s'ha considerat que el primer que s'aproximà científicament als parlars catalans fronterers occidentals fou Joaquín Costa en una sèrie d'articles publicats entre 1878 i 1879 (vegeu Hèctor Moret, «Un segle d'investigació lingüística a l'Aragó catalanòfon» a *Estudis de llengua i literatura catalanes* XXIX, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994, p. 223-240), no s'ha tingut prou en compte que Milà ja n'havia parlat en un article del 1877 —*Limites de las lenguas románicas*— on també estudiava la frontera meridional del català. La informació dialectal que Milà aportà en aquest article, però, només és una part de la que havia recollit en els papers personals que suara hem esmentat, segurament a principis de la dècada del 1870, per la qual cosa cal considerar-lo com el primer lingüista modern que s'interessà per descriure aquests dialectes occidentals de frontera i dibuixar els límits del català a l'Aragó.

En conseqüència, l'objectiu de la nostra comunicació serà donar a conèixer aquesta aproximació de Milà i Fontanals a la frontera lingüística nord-occidental del català i valorar-ne les dades recollides, tant les publicades a *Límites de las lenguas románicas* com la que restà inèdita en les seves notes personals. D'aquesta manera, podrem precisar adequadament la importància de les aportacions d'aquest autor als estudis dialectològics sobre els parlars catalans de frontera, en particular, i romànics, en general.